

Wallace za revizijo politike napram Rusiji

Amerika ne sme capljati za Veliko Britanijo

SVARILO PRED NOVO VOJNO

WASHINGTON, D. C., 15. sept. — Predsednik Truman je z namenom da ublaži razburjenje, ki ga je izrazil s svojo deklaracijo, odobrilo govor, katerega je objavil tajnik Wallace v New Yorku, izjavil pred časniki, da ameriška zunanja politika ni spremenjena. S tem je postavil na stran državne politike Byrnesa.

Truman je podal izjavo, da konferenca s pomočnikom tajnikom Claytonom, Wallace je v svojem govoru v New Yorku napadel britiki imperializem in priporočal revizijo politike napram Rusiji. Truman je obrnil na peti in preklical izjavo.

New York, 14. sept. — Trgovski tajnik Henry A. Wallace v svojem govoru na masnem srečanju v Madison Square Gardnu predal revizijo ameriške politike napram sovjetski Rusiji. Wallace je nadalje capljati za Veliko Britanijo in podarila njeno imperialistično politiko na bližnjem vzhodu, bo vojna, je dejal. Wallace mora realistično politiko v svojem lastnem interesu.

Wallace, na katerem je Wallace izjavil, se je udeležilo čez 19.000 ljudi. Shod sta aranžirala ameriški državljani za politično delo in neodvisni odbor državljani za umetnost, znanost in kulturo.

Wallace je v svojem govoru izrazil, da se je udeležilo čez 19.000 ljudi. Shod sta aranžirala ameriški državljani za politično delo in neodvisni odbor državljani za umetnost, znanost in kulturo.

Wallace je v svojem govoru izrazil, da se je udeležilo čez 19.000 ljudi. Shod sta aranžirala ameriški državljani za politično delo in neodvisni odbor državljani za umetnost, znanost in kulturo.

Wallace je v svojem govoru izrazil, da se je udeležilo čez 19.000 ljudi. Shod sta aranžirala ameriški državljani za politično delo in neodvisni odbor državljani za umetnost, znanost in kulturo.

Wallace je v svojem govoru izrazil, da se je udeležilo čez 19.000 ljudi. Shod sta aranžirala ameriški državljani za politično delo in neodvisni odbor državljani za umetnost, znanost in kulturo.

Kampanja za zvišanje plače odrejena

Posvetovanja z uradniki unij CIO

Milwaukee, Wis., 14. sept. — Konvencija unije United Electrical, Radio & Machine Workers, tretje največje unije v Kongresu industrijskih organizacij, je avtorizirala kampanjo za zvišanje plač v vseh mestih, kjer ima svoje postojanke. Te naj zahtevajo zvišanje plače v skladu s naraščajočo dragino. Konvencija ni določila vsote zvišanja, toda, opirala se je na statistiko ekonomov CIO. Unije bodo najbrže zahtevale zvišanje plače za 17 centov na uro, ker so se življenjski stroški povečali za \$28 na mesec. Formula bo osvojena po posvetovanjih z voditelji drugih unij CIO.

Philip Murray, predsednik CIO in jeklarske unije, je v svojem govoru na konvenciji dejal, da statistiki in ekonomu CIO sestavljajo poročilo o formuli plač in cen. Poročilo bo kmalu sestavljeno.

Na konvenciji je bila sprejeta resolucija, ki naglašuje, da bo unija nadaljevala svoja prizadevanja za odvrnitev inflacije. Izrekla se je tudi za organiziranje delavcev, uposlenih v tovarnah Western Electric Co. v Chicagu, Ill. V teh je uposlenih okrog 20.000 delavcev.

Sprejeta je bila resolucija s pozivom na federalno vlado, naj da nagrado vojnim veteranom. Ta naj bi bila tri dolarje za vsak dan vojaške službe v Ameriki in štiri dolarje na dan za službo v tujini. Maksimalni vsoti naj bi bili \$3.500 in \$4.500.

Naval na banke v Palestini

Britske čete vodijo preiskavo

Jerusalem, Palestina, 14. sept. — Clani židovske teroristične organizacije, oboroženi s strojnimi puškami, so izvršili navale na tri banke, policijsko postajo in jetnišnico v Jaffi in Tel Avivu. Štiri osebe so bile ustreljene, čez 20 pa je bilo ranjenih v bitki med teroristi in policijskimi oddelki, ki je sledila navalom.

Teroristi so odnesli \$20.000 iz ene banke v Tel Avivu. Britske čete vodijo preiskavo od hiše do hiše v Tel Avivu in Jaffi. Vojaške in policijske čete so zastražile poslopja in ulice v obeh mestih.

Veliko židov, ki so osumljeni zveze s teroristi, je bilo aretiranih. Samo dva terorista sta bila prijeta po navalih, vsi drugi pa so pobegnili.

Hrvaški kvizling izročen Jugoslaviji

Dunaj, 14. sept. — Ameriške okupacijske avtoritete v Avstriji so naznanile, da so izročile Šladska Kvaternika, bivšega vojnega ministra v lutkarski hrvaški vladi dr. Pavličića, Jugoslaviji. Kvaternik bo postavljen pred vojaško sodišče kot vojni zločinec. Ameriške avtoritete so se dolgo upirale zahtevi jugoslovanske vlade, naj ji izroči Kvaternika.

Japonski general Sakai ustreljen

Nanking, Kitajska, 14. sept. — General Takashi Sakai, bivši poveljnič tretje japonske armade na Kitajskem, je bil obsojen v smrt in ustreljen. Obsodbo je izreklo kitajsko vojaško sodišče. General je bil spoznan za krivega kot vojni zločinec. Smrtno obsodbo je potrdil generalissimo Čiang Kaišek.

VLADA DOVOLILA ZVIŠANJE PLAČE MORNARJEM

Unija Ameriške delavske federacije preklicala stavko

UNIJA CIO ZAHTEVA KONCESIJE

Washington, D. C., 14. sept. — Administracija je šla preko odloka federalnega odbora za stabilizacijo med in odprla pot zvišanju plač mornarjem, članom unije Ameriške delavske federacije, katerih stavka je paralizirala plovo parnikov.

John R. Steelman, direktor urada za vojno mobilizacijo in predureditev industriji, je amiral federalne regulacije glede stabilizacije med in s tem omogočil parobrodni kompanijam zvišanje plače. Njegovo odločitev je odobrilo predsednik Truman. Plače mornarjem na vzhodu bodo zvišane za \$27.50 na mesec, onim na zapadu pa za \$22.50. Parobrodne kompanije so že prej apelirale za sankcioniranje zvišanja plače.

San Francisco, Cal., 14. sept. — Člani mornarske unije ADF na zapadu so se soglasno izrekli za preklic stavke, ki je bilo naznanjeno, da je administracija odobrila zvišanje plače. V stavki je bilo zavezovalnih čez 100.000 mornarjev. Stavko je podprla Splošna mornarska unija, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij.

Administracija je razveljavila odlok odbora za stabilizacijo med, ki se je izrekel proti zvišanju plače. Harry Lundeborg, tajnik-blagajnik unije ADF, je naznanil končanje stavke.

New York, 14. sept. — Vlada formula, ki je omogočila zaključitev stavke mornarjev, članov unije ADF, je le delni uspeh. Splošna mornarska unija CIO je oklicala stavko z namenom, da doseže iste koncesije glede zvišanja plače kot jih je unija ADF.

Stavka je bila oklicana na podlagi navodil Josepha Curran, predsednika unije CIO. Unija CIO je prej izvojevala zvišanje plače za \$17.50 na mesec, sedaj pa zahteva dodatno zvišanje \$10, da se izenači razlika. Unija CIO zahteva isto zvišanje plače kot je bilo odobreno članom unije ADF.

Amerika naj vrže atomsko bombo na Moskvo

New Orleans, La., 14. sept. — John Steele, komandant Ameriške legije, ni hotel komentirati poročil in govoric o neizbežnosti vojne z Rusijo, toda v razgovoru s časnikarji je izjavil, "da bi morala Amerika vržeti atomsko bombo na Moskvo, drugo atomsko bombo pa naj bi pripravila za Tita." Steele je obdolžil Rusijo, da namenoma zavlačuje pariško mirovno konferenco.

Kongresna preiskava ladjegradniške industrije

Washington, D. C., 14. sept. — Kongresni osek za trgovsko mornarico je naznanil preiskavo ladjegradniške industrije, kateri očetajo grmadenje profitov v vojnem času. Načelnik osekova je kongresnik Bland, demokrat iz Virginije.

Stavka učiteliev v Norwalku končana

Norwalk, Conn., 14. sept. — Stavka učiteliev, ki je rezultirala v zaprtju šol v tem mestu, je bila končana po dosegi sporazuma. Učitelji so izvojevali zvišanje plače za deset odstotkov.

Unija naznanila obnovo pogajanj

Stavka voznikov v New Yorku se nadaljuje

New York, 14. sept. — Kraljeva unija mednarodne bratovščine voznikov, včlanjena v Ameriški delavski federaciji, je naznanila obnovo pogajanj s kompanijami. Člani unije so se izrekli za nadaljevanje stavke.

Pogajanja so bila obnovljena na apel župana Williama O'Dwyerja. Možnost je, da bo dosežen sporazum glede končanja stavke, ki je paralizirala dovoz živil in drugih potrebščin v New York.

Okrog šest tisoč voznikov tovornih avtov se je vrnilo na delo v New Jerseyju v smislu instrukcij, katere je dal Daniel Tobin, predsednik bratovščine. On je naglasil, da morajo vozniki upoštevati provizije sklenjenih pogodb.

O'Dwyer je dejal, da se bodo pogajanja med reprezentanti krajevne unije voznikov in delodajalci nadaljevala. Na prvi seji so se vršile diskuzije o končanju stavke.

Mnogo trgovin je moralo zapreti vrata zaradi stavke. Med temi so trgovine Atlantic & Pacific Co. ter Safeway Co.

Državni department v zadregi

Odklonil je odgovornost za govor trgovinskega tajnika

Washington, D. C., 14. sept. — Govor, katerega je imel trgovinski tajnik Henry A. Wallace v New Yorku, je potisnil v zadrego uradnike državnega departmenta. On je predlagal revizijo ameriške zunanje politike v nasprotju s stališčem državnega tajnika Byrnesa.

Wallace se je v svojem govoru izrekel za priznanje dveh sfer vpliva na svetu. Ena naj bi bila ameriška sfera, druga pa ruska. V bistvu je predlagal pretrganje sedanjih tesnih vezi med Ameriko in Veliko Britanijo.

Pomožni državni tajnik William L. Clayton je v razgovoru s časnikarji dejal, da Byrnesove izjave so še vedno izraz ameriške zunanje politike. On še ni dobil nobenih navodil glede revizije politike, čeprav je predsednik Truman izjavil, da je Wallace v svojem govoru izrazil mernice administracije.

Republikanci so takoj izkoristili priliko in naglasili, da je konfuzija v državnem departmentu. Vprašanje je, ali Wallace ali Byrnes govori v imenu Trumanove administracije.

Ustanovitev svetovnega živilskega odbora

Copenhagen, Danska, 14. sept. — Organizacija za poljedelstvo in živila Združenih narodov se je na svojem zborovanju odločila za ustanovitev svetovnega živilskega odbora. V področje odbora bosta spadali distribucija živil in stabilizacija cen. Prihodno zborovanje organizacije se bo pričelo v Washingtonu v Novembru.

Legija zavrnila aplikacije za čarter

New York, 14. sept. — Ameriška legija je naznanila, da je odkrila čarter dveh postojank v New Yorku, ker so med člani komunisti in sopotniki komunistov. Maurice Stember je v imenu legije izjavil, "da nečemo imeti komunistov v svoji sredi."

Nov spor o kontroli tržaškega ozemlja

Delegati slovanskih držav zapustili sejo komisije

VPRAŠANJE PLOVBE NA DONAVI

Paris, 14. sept. — Nov konflikt med štirimi velesilami je nastal na mirovni konferenci, ko je Sovjetska unija dala razumeti, da se bo odločno borila proti načrtu, da pride tržaško ozemlje pod kontrolo organizacije Združenih narodov. Ruska delegacija je zavzela stališče, da mora Jugoslavija imeti glavno besedo v administraciji tržaškega ozemlja, s tem pa je izzvala odločno opozicijo pri zapadnih silah.

Zastoj glede Trsta je bil le ena značilnost praskanje na konferenci. Vihar je nastal, ko je Kuzma V. Kisselev, delegat Belorusije in načelnik komisije za Bolgarijo, zaključil sejo, čeprav sta ameriški poslanik Jefferson Caffery in polkovnik W. R. Hodges, avstralski delegat, protestirala. Kisselev je zapustil dvorano in njemu so sledili delegati Rusije, Jugoslavije, Ukrajine in Čehoslovakije.

Spor je izzvalo vprašanje, ali naj delegat Albanije izrazi svoje mnenje o vojaških klavzulah mirovne pogodbe za Italijo. Britski poskus, da se govor albanskega delegata omeji na pol ure, je povzročil rabuko. General Nikolaj Slavine, ruski delegat, je izrekel sarkastično opazko, "da pojmovanje demokracije je, da lahko vsaka država govori brez restrikcij, ako hoče pospešiti naše delo, dočim je opozicija za omejitve svobode govora." Opazka je razkačala britskega delegata A. V. Alexandra in je v znak protesta zapustil dvorano. Po njegovem odhodu je bil predlog, da albanski delegat lahko govori brez omejitev, sprejet s 15 proti štiri glasovom. Proti predlogu so glasovale Amerika, Velika Britanija, Francija in Grčija.

Ruski zunanji minister je v svojem prvem govoru na konferenci po povratku v Parizu iz Moskve zahteval od ameriške delegacije, naj pojasni, kako bo varnostni svet Združenih narodov izvajal provizije statuta za Trst. James C. Dunn, reprezentant Amerike, je dejal, da ne more dati popolnega odgovora, dokler se ne bo posvetoval s državnim tajnikom Byrnesom.

Posebna konferenca reprezentantov podonavskih držav se bo vršila v okviru mirovne konference. Na tej se bodo vršile diskuzije o svobodi plovske na Donavi.

Konferenca, ki bo omogočila sestanek reprezentantov štirih velesil in šestih podonavskih držav, bo triumf sovjetske Rusije. Podonavske države so Avstrija, Jugoslavija, Rumunija, Ogrska, Bolgarija in Čehoslovakija. Izgleda, da bo morala Amerika revidirati svoje stališče. To je, da morajo biti klavzule o svobodi plovske biti vključene v mirovne pogodbe, potem pa naj bi se vršile diskuzije o administraciji.

Podonavske države, ki imajo oporo pri Rusiji, so zavzele stališče, da morajo imeti glavno besedo glede svobode plovske na Donavi. To je v nasprotju s stališčem Amerike in Velike Britanije. Načelo separatnih pogajanj med podonavskimi državami je bilo že osvojeno.

Ameriški državni tajnik Byrnes in britski zunanji minister Bevin sta spoznala, da ne bosta dosegla ničesar, če ne bosta revidirala svojega stališča. Zadeva svobode plovske bo morda predmet razgovora na seji zunanjih ministrov štirih velesil. Ta bo sklicana, ko se bo Bevin vrnil v Pariz iz Londona.

Velika Britanija je podprla idejo privatnih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo glede načrtanja nove meje, kakor tudi pogajanja med Italijo in Egiptom glede vojne odškodnine. Vprašanje Trsta in nove meje med Jugoslavijo in Italijo je še vedno najvažnejše. Jugoslovanska delegacija vztraja pri zahtevi, da mora biti francoska linija, ki daje Gorico in Tržič Italiji, zavržena.

Edvard Kardelj, podpredsednik jugoslovanske vlade in načelnik jugoslovanske delegacije, je dejal, da bo zgodovina zaznamovala za največjo napako mirovne konference, če ne bo zahteva Jugoslavije, da mora dobiti Gorico in Tržič, sprejeta.

Albanija svari pred konfliktom

Grčija ograja mir na Balkanu

Lake Success, N. Y., 14. sept. — Albanija je opozorila varnostni svet na nevarnost oboroženega konflikta med njo in Grčijo in ga pozvala, naj takoj stori potrebne korake.

Svarilo vsebuje telegram, katerega je poslal albanski zunanji minister Koci Xoxe Trygveju Lieju, generalnemu tajniku Združenih narodov. Ukrajinski zunanji minister Dimitrij Manuilsky je prej obdolžil sedanjo grško vlado, ki se opira na bajonete britskih čet, ograjanja miru na Balkanu.

Člani varnostnega sveta so naznanili, da bodo razpravljali o svarilu Albanije na svoji seji v pondeljek. Svarilo pravi, da se Grčija pripravlja na oborožen konflikt z Albanijo z namenom snejske južne Albanije pod pretvezo, da je del grškega Epirija.

Ameriška finančna pomoč Avstriji

Washington, D. C., 14. sept. — Uradni krogi so namignili, da bo Amerika dala finančno pomoč v obliki kreditov in posojila Avstriji, da se postavi na nogo. Pomoč predvideva vsoto \$150.000.000. Naznanilo je bilo objavljeno po konferenci med generalom M. W. Clarkom ter uradniki državnega in vojnega departmenta. Clark, ki je vrhovni poveljnik ameriške okupacijske sile v Avstriji, je v sredo došel do Washingtonu.

Amerika skuša vladati svet, pravi admiral

Moskva, 14. sept. — Pravda, glasilo komunistične stranke, je objavila članek s trditvijo, da je ameriška navalistična politika agresivnega značaja in da je njen cilj vladanje vsega sveta. Avtor članka je admiral Schwede. On trdi, da skuša Amerika s svojimi bazami vzdrževati "obrambno linijo," ki je oddaljena 6.000 do 7.500 milj od njenega ozemlja.

Ameriški vojak obsojen v dosmrtno ječo

Frankfurt, Nemčija, 14. sept. — Vojak George Chaberek iz Brooklyna, N. Y., je bil obsojen v dosmrtno ječo, ker je umoril nekoga nemškega dekleta in oropal trgovino njenih staršev. Obsodbo je izreklo ameriško vojaško sodišče.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosebnstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarobnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

ZANIMIVO PISMO IZ MARIBORA

Chicago.—Prejela sem pismo od mojega nečaka iz Maribora in nekaj partizanskih pesmi. Želim, da jih objavite v Prosveti. Pismo se glasi:

"Maribor, 25. 6. 1946.

Draga teta, stric in sestrična! V zadnjem pregledu dogodkov za časa okupacije. Če bi Vam hotel opisati vse to, kar smo doživeli v teh štirih letih, bi Vam lahko spisal celo knjigo. Zato se hočem omejiti v tem pismu le na najvažnejše stvari. Kot prvo točko bi Vam opisal razpad Jugoslavije.

Kakor ste sami videli, naša država, stara Jugoslavija, ni bila dovolj močna, da bi lahko vzdržala naval fašističnih veselij. Vzrok temu je iskati v tem, da je bila stara Jugoslavija v notranjosti popolnoma gnila. Saj so bile v njej dovoljene organizacije, ki so delale za njeno pogubo. Ena takšnih organizacij, je bil nemški "Kulturbund", ki je pripravljala Hitlerju pot na Spodnje Stajersko. To se je najlepše izkazalo v aprilu leta 1941, ko je nemška armada navalila na našo državo. Z bombardiranjem je razrušila glavno mesto Belgrad in Jugoslavijo po 14 dneh zasedla. Ta vojna za nas ni bila tako strašna, kajti stara jugoslovanska armada ni nudila nobenega odpora. Tem huje pa smo občutili posledice te izgubljene vojne. Kmalu smo namreč občutili na lastni koži grozodejstva, kakršna je poznal le nemški fašizem.

Ko so vkorakale prve nemške čete v mesto Maribor in ga zasedle, so še isti dan napravile povorko po mestu. Te povorke so se pa udeležili le mariborski izdajalci. Ko so korakali z nemško zastavo in godbo na čelu, so me že kot 11 letnega dečka spreletavale temne slutnje. Vedel sem, da smo izgubili domovino, vedel pa tudi, da se s kljukastim križem pričnjenega Golgota slovenskega naroda.

Začelo se je masno izseljevanje zavednega slovenskega ljudstva. Lahko si mislite, kako je bilo pri srcu kmetom, ko so morali zapustiti svojo rodno grudo, kako delavcem, ki so se morali ločiti od svojega skromnega doma in oditi v pregnanstvo. Vsega njihovega premoženja pa so se polastili domači izdajalci. Cele noči nismo zatislili očesa, pripravljani, da bomo mogli tudi mi nastopiti trdo pot v pregnanstvo. Takrat pa nam je bila sreča še precej naklonjena, da nas niso pregnali. Toda tem bolj smo občutili udarec fašizma takrat, ko nam je že skoraj si-

jalo sonce svobode—izgubili smo našega ljubelega ateka.

V času najhujšega izseljevanja je prišel v Maribor največji zločinec Adolf Hitler. Isti dan pa se je v Ljubljani pod vodstvom komunistične partije osnovala Osvobodilna fronta, ki je imela v programu borbo proti fašizmu. Tako je Osvobodilna fronta ustanovila narodno vojsko! Iz prvotnih majhnih partizanskih čet se zrasli močni odredi in brigade. Narod se je tej narodni vojski začel masno priključevati. Koncem julija 1941 so široj domovine počili prvi partizanski strelji. Začela se je nemila borba na življenje in smrt. Gorela so naša mesta in vasi in narod je bežal v gozdove. Nemci in domači izdajalci so se partizanske edince začeli zasledovati, da bi jih uničili. Morili in odvajali so ljudi v nemška koncentracijska taborišča na prisilno delo. 1.700.000 žrtev je zahtevala ta strašna in neenaka borba od narodov Jugoslavije. Toda jugoslovanski partizani niso klonili, čeprav so se morali poleg borbe z okupatorji boriti tudi z največjimi življenjskimi težkočami. Tako smo sami po štiriletni osvobodilni borbi osvobodili našo ožjo in širšo domovino.

Zavedne Slovence, ki niso bili izseljeni in so materialno podpirali naše partizane, so Nemci, nemški gestapovci, streljali in zahrbtno morili. Med temi je bil tudi moj ljubi atek. Ob njegovem grobu sem se takrat zaklel, da bom maščeval njegovo smrt. Meseč dni po njegovi smrti sem tudi jaz odšel v pohorske gozdove ter se priključil partizanom. Težko je bilo življenje jugoslovanskega partizana. Bilo se je treba boriti poleg številnih borb še z lakoto in mrazom. Hud "nasprotnik" so bile tudi uši, katerih se radi neprestano preganjanja nismo mogli očistiti. Stanje, v katerem smo se nahajali, je bilo res težko. So pa bili tudi trenutki, ko smo si v svobodnih pohorskih gozdovih zapeli kakšno partizansko ali narodno pesem. Ob takih trenutkih sem se vedno spomnil svojih domačih, kateri so željno pričakovali svobodo, ki smo ji bili vsak dan bližje.

Takšno je bilo življenje partizana na Pohorju. Nahajali so se pa partizani tudi v Vaši lastni rojstni vasi. Tam pa je bilo njih življenje mnogo težje in tudi še v večji nevarnosti. Podnevi so se morali skrivati pred nemško vojsko in nezanesljivimi ljudmi, v podzemskih bunkerjih. V Hotinji vasi so se nahajali ti bunkerji zunaj vasi, na

Gomili globoko pod zemljo. Le ponoči so smeli na svetlo. Naloga teh partizanov je bila, postaviti čvrsto organizacijo v vasi, ki bo podpirala borbo v hostah. Tako so se osnovali v Hotinji vasi razni odbori. Člani teh odborov pa so se tajno sestajali ponoči v zanesljivih hišah. Tudi mladina je imela svoje sestanke, na katerih je razpravljala, kako naj pomore našim partizanom do hitreje zmag.

Na 9. maja 1945 nam je končno zasijala zarja svobode. Pregnali smo okupatorja z združenimi močmi iz naše domovine. Zopet smo se vrnili na svoje domove, kateri smo jih še imeli. Mnogo partizanov pa se ni vrnilo. Pustiti so morali svoja mlada življenja daleč v tihih in temnih gozdovih. Ti tovariši, kakor tudi tisti, katere so Nemci zavratno umorili, nam ostanejo v večnem spominu. Zavedamo se, da so položili svoja življenja na oltar domovine in da brez njih ne bi bilo svobode.

Izvojevali smo zmago na vojaškem in političnem polju. Nismo pa še izvojevali zmage na gospodarskem polju. Še stojimo na polju obnove naše porušene domovine, katero pa hočemo čim prej dvigniti iz ruševin.

Mnogo bi Vam še lahko o tem pisal. Toda tega bi bilo toliko, da bi lahko napisal celo knjigo, kakor sem Vam že v uvodu omenil. Če Vas pa še kaj podrobneje zanima, mi kar pišite, kajti zelo rad Vam bom odgovoril.

S tem zaključujem to pismo in Vas vse skupaj prisrčno pozdravljam—Vaš nečak Vlado."

Agnes Katz.

NARODNI IZDAJALCI ŠE VEDNO NA DELU

Milwaukee, Wis.—Ko pregledujem poročila tukajšnjega časopisja, ki je polno napadov na ubogo Jugoslavijo, ki se je borila tako junaško ob strani zaveznikov, ob istem času pa poje slavo fašistični Italiji in ji zaeno hoče p o d a r i t i del jugoslovanskega ozemlja (najbrže za plačilo, ker so italijanske krogle ubijale ameriško vojaštvo), me navdaja žalost in sočutje do ubogih bratov in sester v stari domovini.

Četudi se ne strinjam z dejstvom, ko so jugoslovanski vojniki izstrelili ameriška letala na poletu nad njih zemljo, vendar smatram, da je Amerika pokazala svojo demokracijo v zelo slabi luči, ker je rabila jugoslovansko ozračje brez dovoljenja jugoslovanske vlade. Pomisliti je treba, kaj bi se zgodilo, ako bi jugoslovanska letala letela brez dovoljenja nad to deželo. Vendar kdor pozna ameriški kapital in njegov razvoj, se temu slučaju ne bo čudil. Meni se veliko bolj čudno vidi, kako more človek izdajalsko postopati napram svojemu lastnemu narodu, iz katerega je izšel!

Pred seboj imam Ameriško z dne 28. avg., ki je natrpna lažnivih vesti iz nove Jugoslavije, katere prihajajo od ubežnih izdajalcev. Te vesti so polne sovraštva do uboge Jugoslavije in prava propaganda za novo vojno. Da je ta list vedno na strani kapitala, kadar se delavstvo bori za svoje pravice, sem sicer vedel, ni mi pa bilo znano, da so njegove kolone tudi na razpolago narodnim izdajalcem nove Jugoslavije. Največ nesramnosti zveni v uredniškem članku, ki je pisan pod naslovom "Kako ugaša Titova zvezda". Radi lepšega urednik poudarja, da priobčuje le članek, ki je bil priobčen v 5. št. "Svobodnega Glasa", katerega je spisal dr. Juraj Krnjević. To je že stara taktika "rodoljubov", da skušajo svoje sramotno delo naprtiti na drugo ramo.

V tem članku slika Tita kot največjega ljubljence sovjetske Rusije, Velike Britanije in Amerike, in sicer pred enim letom. Tiste dni so ga pa postavili pred preizkušnjo, pred kakršno človek ne pride dvakrat v življenju. Nato ga pa slika kot človeka, ki se je začel šopiriti in

Sovjetska Rusija v povojni do

Spisal Victor Manuel Villaseñor

Z avtorjevim dovoljenjem prestavlja V. Zebre iz Mehika (Nadaljevanje)

Obkolitev Rusije s sanitarnim kordonom

Delo za uničenje Rusije, ki je vpeljalo nov gospodarski in politični red, pa se ni končalo s porazom intervencionistov in belogardistov na bojnih poljanah. Hotelo so jo zadaviti potom fevdalnih držav, ki so mejile na Rusijo. Pa ne samo to. Pretrgali so s Sovjetsko Rusijo vse trgovske in diplomatske stike.

Premotrimo malo, kaj se dogaja danes, ko se je komaj skoncala druga svetovna vojna. Angleška vlada še vedno vzdržuje oboroženo armado poljskega generala Andersa. Kakšno mnenje ima nazadnjak Anders o Rusiji, je vsakemu znano. Američani čuvajo v svoji coni v Avstriji in Nemčiji na sto tisoče oboroženih četnikov, upornih Ukrajincev, slovenskih belogardistov in hrvaških ustašev. Zakaj? Za vsak slučaj . . . Proti komu? Ali to ne sliči situaciji po prvi svetovni vojni, ko je Francija ustanovila v Bizertu pomorsko vojno šolo za caristične mornarje? V Bizertu so se namreč zbrale vse ladje propadle carske Rusije s 6.000 možmi. V Jugoslaviji pa se je naselilo 18.000 kozakov in vlada je ustanovila vojno akademijo za carske častnike in njihove sinove. V Bolgarijo je pribežalo 17.000 carističnih vojakov, dalje je dobilo več tisoč belogardistov zavetje na Ogrskem in v Grčiji.

V baltiških državah in na Balkanu so imeli belogardisti vsepovsod prednost (kot danes v Trstu) in dobili službe pri policiji in drugje.

Oglejmo si slučaj Kitajske, ki je leta 1926 podrla svojo diktatorsko vlado v Pekingju s pomočjo združenih sil komunistov in Kuomintanga. Amerika in evropske države so znova zagnale krik proti Sovjetski Rusiji, vse časopisje kapitalizma in imperalizma je vikalo: "V boj proti Rusiji!" Poglejmo kaj je pisal v London Morning Postu sir

Henry Deterding, eden glavnih lastnikov družbe Royal Shell Co. z dne 5. januarja 1926: "Imamo polno upanja, da vrne Rusija v preteklu nekega secev zopet v dobo civilni in ne bo o sedanjih bolj vladati ostalo nobenega sleda. Rusija bo dobila od nas denarno pomoč za svoje be."

Tudi francoski general je zopet prišel k sebi in je pisal Nemcu Arnoldu Reagu sledeče pismo: "Ne morem in ne smemo dopustiti, da kaj tiranov gospodovajo po ta na vzhodu. Da jih pa doli vržemo in uničimo, neobhodno potrebna trdnja za Nemčije s Francijo, tople pozdrave generalu manu, ki zastopa pri va mnenje."

Istega mnenja je bil tudi mond Poincaré, prvi minister Francije, ki je uporabil priliko za zvezo evropskih držav proti Rusiji. V jesen 1928 je javno naznanil pri nek družstva Torgprom (be distična organizacija), da francoski glavni vojaški inženir generala Joinville organizira načrt za ponov pad na Rusijo. Toda 1. 1. prišla neizmerna gospodarska kriza, ki je vsem tem log prikrizala načrte.

Herbert Hoover, tačasni sednik Zedinjenih držav, 1931 podal sledečo izjavo karjem v San Franciscu: "Ni mi ljubo vam povem, moja največja želja, ki jo v srcu, "končati" Rusijo. Drugi pojav, ki je nemotil vse te slavne uničevanje Rusije, je bil v februarju 1931, ko je prišel na površje s svojo dobro poznano gando o nevarnosti boljše London Times pa je v uvodu članku 1. 1943 javno priznal, je prišel Hitler v Nemčiji povrsje s pomočjo, ki jo bival od reakcionarnih sil gljuje in Amerike.

(Dalje prihodnjiki)

dvigati glavo kakor zagorski puran, kar je po mnenju urednika A. D. imelo za posledice, da je Tito izgubil prijateljstvo Amerike in Anglije in s tem primorsko ozemlje in Trst.

Tako pripovedko more servirati javnosti le človek, katerega so možgani popolnoma zvoedeni ali pa smatra čitatelje svojega lista za popolne tepce! Pаметen človek bo razumel, da je Jugoslavija polna naravnih zakladov, katere je izkoriščal ves čas kraljeve čaršije tudi kapital na škodo jugoslovanskega ljudstva.

Ako bi Tito želel to prijateljstvo ohraniti, bi moral privoliti v nadaljnje izkoriščanje teh zakladov, kar bi pomenilo nadaljevanje sužnosti jugoslovanskega ljudstva. Ameriška in angleška birokracija pa se ne bi zadovoljila samo z izkoriščanjem naravnih zakladov, zahtevala bi še nadalje izkoriščanje nevedne mase po duhovnikih, katerih delo se smatra za najboljšo podlago požrešnega kapitalizma. Pridobitev Trsta v tem slučaju bi bila prokletno slaba plača za strašno trpljenje, katerega je jugoslovansko ljudstvo prestalo za svobodo.

Najgrštr stran ameriškega žurnalizma je pa pokazal ta listič s priobčitvijo članka pod naslovom "Odprti srce, odprti roke", kateri je napisan v imenu Most Rev. Valentina Shaafa, general OFM, in fathra Chokolića. Ta članek je napisan v tako ostudnem in poniževalnem duhu, naperjenem proti partizanom in vsem, kar je komunističnega, da ga more prebaviti le pravi, verski fanatik in je prava slika verske vzgoje, katero širijo črno-

suknježi med tistimi, ki so na umu. A. D. s tem pokazuje da ji je dostojnost žurnalskanska vas! Zdi se mi pa kotno o njem obseirne razljudati. To nizkotno in izdajanje gonjo proti novi Jugoslaviji ne vodi samo A. D. pač tudi tukajšnji Obzor, kajti Staut prav pridno prepisuje ročila A. D. in njenega povaleca in s tem sramoti domno in narod, iz katerega je Moje upanje je, da bo preslej tudi tem sramka v nemnem perju odzvonilo, kajti pričani sem, da bodo narodne lističe spoznali, da pranje tega nazadnjaka pisja pomeni, tirati svoj nazaj z sužnost.

Joe Vidm

INFLACIJA

Walshville, Ill.—Delavci čete li vedeti kakaj tisti p nati dolarji, katere vam k nati dajejo za vaše delo, n pijo več toliko blaga kak nekda kupili?

To vprašanje vam je zna ka. Če bi vam kapitalisti dali valji z zlatimi dolarji, ted valji to že nekako iznašili, kajti bi, da vam zdaj kapitalisti bi, da vam zdej kapitalisti kajo manjše zlate dolarje, ted kor so prej davali. Z drugimi vam prej davali. Z drugimi v sedmi, kapitalisti vam zdajajo manj zlata za vaše delo, kor so vam prej davali. Pravi, da tisti papirnati dolarji, katere dobivate za vaše delo, zdaj predstavljajo manj zlate kor so prej predstavljali. Pa ne veste kakšen vrag je da zdaj dobivate manj zlate, da zdaj potrebni za vaše delo. (Dalje na 2 strani)

Eden na tron, drugi s trona

Monarhistične volitve na Grškem so izpadle, kakor je bilo pričakovati. Zmagala je kontrarevolucija, katero so posadili na sedlo angleški bajoneti in jo zaščitila anglo-ameriška diplomacija. Vse seveda v imenu—"demokracije" . . . Uboga demokracija! Kakšni zločini in perverzije se delajo v njenem imenu!

Pa tudi uboga Grška! Njena zemlja je prepojena s krvjo najboljših sinov in hčera kot malo katere druge dežele. Take revščine, pomanjkanja in lakote ne pozna nobena druga dežela v Evropi. Prav tako tudi ne takega terorja in takih intrig kot se dogajajo tam po—"osvoboditvi".

V zadnji vojni, po italijanskem imperialističnem napadu, je stotisoče Grkov padlo na bojnih poljanah. Ves svet je občudoval njih junaško borbo. Da Mussoliniju ni prišlo na pomoč Hitler, bi bila slavna italijanska vojska doživela drugi "Caporetto" na Balkanu. Potem se je za grški narod pričela nova Golgota. Kralj Jurij, katerega so se Grki skušali dvakrat prej iznebiti, je po nemški invaziji odnesel pete v Anglijo, v domovino svojih dedov. Reakcionarni del Grkov—monarhisti—se je potem spoprijaznil z okupatorjem, republikanski del naroda pa je organiziral svojo osvobodilno fronto in pričel gerilsko vojno proti invadorju.

In medtem, ko se je ves nefašistični svet divil grškim gerilcem, je Churchill pričel plesti mreže intrig, kako bi po porazu oziroma zopet osedlal Grčijo z monarhijo, katere naj zopet zaslužni grški narod. Za dosego tega se je angleška vlada poslužila vseh sredstev, kajti je dobro znala, da ji bo mogla Grška služiti kot lutka le pod pogojem, ako ostane monarhistična. Zato je treba na vsak način zdrobiti grško osvobodilno fronto in zadaviti demokracije in revolucionarne republikanske elemente. Ta naloga je bila poverjena angleški okupacijski armadi, oboroženi z ameriškim "lend-lease" orožjem.

In naloga te armade je bila, da posadi v sedlo grško monarhistično reakcijo, kar se je zgodilo pri korumpiranih in goljufivih volivcih zadnjega pomlad. Tiste volitve so bile kljub "nadzorstvu" zapadnih sil tako korumpirane in vnaprej aranžirane v prilog monarhistični reakciji, da se jih levica sploh ni hotela udeležiti. Iz istega razloga se levica, večina republikanskega elementa, ni hotela udeležiti niti zadnjega monarhističnega plebiscita, kajti volilni imenik je sestavila, ga imela pod kontrolo in štela glasove grške reakcije pod ščitjenjem angleških bajonetov. Volilno kampanjo pa je vršila v znamenju največjega terorja po svojih monarhističnih bandah, ki so imele vso protekcijo policije, žandarmerije in vojaštva. V tej teroristični kampanji je bilo ubitih čez 150 republikancev, tisoče pometanih v ječe in izgnanih v afriška koncentracijska taborišča, ali pa so zbežali v gore.

Zadnje dni pred plebiscitom se je ta teroristična kampanja vršila tudi v znamenju parole: "Anglija ali Rusija". Kdor je proti Rusiji in komunizmu, mora biti za kralja in Anglijo, kdor je proti Angliji in kralju, je za Rusijo in komunizem . . .

Take so bile te—"demokracijske" volitve na Grškem—sigurno najbolj umazana pega na telesu angleške delavske vlade. Moralno jih je podprla tudi naša kapitalistična vlada, ki je nekaj dni pred monarhističnim plebiscitom naznanila, da naša "demokracijska" bojna mornarica napravi "courtesy call" ali "prijateljski" obisk na Grškem. Dovolj jasen namig od mogočne kapitalistične države, kako naj Grki glasujejo!

Mi želimo, da bi ta grški monarhistični plebiscit še dolgo strašil Bevena in Attleeya, kajti izvedla sta ga tako uspešno kot bi ga ne mogel izvesti noben torijski Churchill. Grškemu kralju Juriju, ki je fašist od nog do glave in največji tiran, sta zagotovila krono in "srečen" povratak v Atene. Vse to seveda za zaščito in v interesu angleškega imperija, katerega žrtveno jagnje je grško ljudstvo. Glavno je, da se ruska senca ni pomaknila proti Sredozemlju! . . .

Zadnje dni so imeli plebiscit o monarhiji tudi v sosednji Bolgariji. Tudi ta plebiscit je izpadel tako kot je bilo pričakovati. Ampak v Bolgariji, v "sovjetski sferi" se je zgodilo ravno obratno. Tam se je ljudstvo izreklo za republiko. Plebiscita se je udeležilo čez štiri milijone volilcev in za monarhijo je bilo oddanih le okrog 150.000 glasov.

Ampak pri tem plebiscitu ni imela prstov vmes tako zvana zapadna "demokracija". Če bi jih imela, bi se bilo tudi na Bolgarskem zgodilo prav tako kot na Grškem. Nesreča, velika nesreča je seveda v tem, da imajo danes glavno besedo v Bolgariji ti večni prokleti—komunisti! Zato bo tudi Bolgariji treba napovedati sveto križarsko vojno. Sicer je ogromna večina—99%—bolgarskega naroda pokazala, da je sita Koburžanov, ki so pomegnili za deželo le veliko nesrečo.

Tako bo Bolgarija te dni oficično proglašena za republiko—Grška pa za monarhijo. V resnici dva svetova! V zapadnih deželah Evrope, kjer je demokracija več ali manj razvita, na primer v Angliji in skandinavskih deželah, vprašanje monarhije ali republike morda res ni važno. Je pa ogromne važnosti na Balkanu, kajti monarhija tam pomeni kotišče reakcije. V zvezi z bolgarskim plebiscitom je važno tudi to, da odprava monarhije odpira pot za spojitve Bolgarske z Jugoslavijo. Upamo, da do tega tudi pride v bližnji bodočnosti, dasi vemo, da bo ves zapadni imperialistični svet zagnal huronski krik proti takemu koraku. Prav tako tudi, ako se z Jugoslavijo spoji Albanija, kar je tudi že v "kartah". Ampak nasprotovanje taki spojitvi bi bila največja stupidnost.

V zadnjih dveh mesecih so klanovci, ali ljudje slične mentalitete, linčali devet zamorcev na jugu, toda ni bil še noben zločinec prijel in kaznovan. V Louisiana so linčarji napadli tudi Alberta Harris, ki ga je videti na sliki z zdravnikom, ki ga pregleduje. Za zamorec pa je linčarje ukani, ker se je naredil za mrtevga, potem pa z očetom pobegnil v New York. Linčarji pa so ubili njegovega tovariša, nekega zamorskega veterana. Južni senatorji so s pomočjo severnih torijev do zdaj preprečili sprejetje zvezne postave za efektivno pobijanje linčanja, ki je ena najgrših pog na telesu Amerike.

Pismo slovenskega umetnika Jakca

Sledeče pismo je pisal svoj prijatelj Mary Celarčevi slovenski slikar Božidar Jakca, ki je bil ves čas okupacije v osvobodilnem gibanju, danes pa je rektor Akademije upoštevajoč umetnosti v Ljubljani. Pismo je datirano 21. maja 1946 in se glasi:

Spoštovana mrs. Mary Celarčevič—Ne vem, če Vas še najdem, to pismo doma, ker mi je tovarišica Grosova povedala, da verjetno že odpotovali v domovino. Vendar pri današnjih razgledih nisva nikoli izkličena, Vas najdejo te vrste še doma, prav bi bil presrečen, če bi Vas imel čast pozdraviti tu doma, pri nas, kar bo verjetno kaj naša resnica.

se je povrnilo leto 1918, ko so nas prodali. Pa kaj bi Vas mučil s tem, ko sami čutite in veste kako je. Pri nas vkljub vsemu teče življenje v velikem tempu dalje in če ne bi bilo seveda takih motenj in pa podpiranja in potuše reakcionarjem in podobnim tičem, bi izgledalo pri nas in po vsem osvobojenem svetu precej drugače. Pa tudi to še pride, o tem sem prepričan.

Važno je za nas, da nas tudi vnaprej s tako vnemo podpirate, da Vas ne moti zločinska in bedasta propaganda, ki je tako silno na delu.

Ker mi je tovarišica Grosova povedala, da ste se zelo zavzeli pri akciji za našo mlado Akademijo, se vam moram od vsega srca zahvaliti, kot tudi vsem o nim, ki jim je ta stvar umest-

nostne vzgoje naše mladine resnično pri srcu. Sedaj že kar lepo teče in je precej lepo urejeno, s poštvovalnostjo profesorjev in prijateljev, se zavod vedno bolj spopolnjuje, vendar nam še mnogo manjka, poleg slikarskega materiala, posebno knjig in revij. Najbolj občutno pa je, da precej študentov živi v zelo težkih razmerah, ker vlada še ni v stanu dati štipendij. Čez čas bo seveda tudi to premoščeno. Do slikanja spričo vsega mogočega dela sploh več ne pridem; šele zadnje čase se je malo uneslo. Zato sem tudi s pisanjem tako silno zakasnen in prosim, da mi oprostite. S tem zaključujem za danes in Vas ter gospoda soproga od vsega srca pozdravljam in še enkrat tisočkrat hvala!

O gospej mami vam je gotovo že tov. Grosova pisala, v Novem mestu sem bil pa ves čas svobode le en dan, pred dvema mesecema. Pa na srečo svide-nje! Če še niste odpotovali vama svetujem da izstopite v kaki naši luk!

B. Jakca.

Ameriška delegacija na mirovni konferenci

Mirovna konferenca v Parizu, ki se je pričela 29. julija letos, je bila sklicana po odloku konference zunanjih ministrov velike četvorice—Zed držav, Sovjetske zveze, Francije in Velike Britanije ter Kine, katera pa na sedanjih konferenci ni zastopana kot odločilna velesila z ozirom na satelitskih dežel. Konferenca je bila sklicana v srhu razprav in nudenja nasvetov glede osnutkov mirovnih pogodb, za katere so se zedinili štiri veliki (Kina tu ni vsteta). Sedanja konferenca torej daje priliko malim narodom, ki so se borili proti osiščnim silam, da podajo svoje mnenje ter predložijo svoje morebitne dodatke in priporočila glede mirovnih pogodb za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko.

Načelnik ameriške delegacije, ki šteje približno 100 strokovnjakov v političnih, ekonomskih, vojaških in legalnih zadevah, je naš državni tajnik James F. Byrnes, ki je bil enkrat poznan kot "pomožni predsednik", ker je bil pod predsednikom Rooseveltom direktor urada za vojno mobilizacijo. Byrnes je bil tudi član vrhovnega sodišča in še prej senator države South Carolina.

Glavna svetovalec Byrnesa v Parizu sta senatorja Tom Connally in Arthur H. Vandenberg. Prvi je demokrat in načelnik senatnega odseka za zunanje zadeve, drugi pa republikanec in tudi član odseka za zunanje zadeve. V senatu zastopata državi Texas in Michigan. Preden je Byrnes odpotoval na konferenco, je izjavil: "Mi delujemo skupno, ne kot strankarji ali pristajši te ali one politične stranke, pač pa kot Amerikanci. Vsi se strinjamo, da Amerika ne sme več nazaj v izolacijo. Naj bo pot mednarodne kooperacije še tako trda, mi smo uverjeni, da v izolaciji ni zaščite."

Namestnik Byrnesa na konferenci je nedavno imenovani poslanik za Italijo, James Clement Dunn, ki je v ameriški diplomatski službi že od leta 1919, ko je bil pomožni tajnik v državnem oddelku za zunanje zadeve, ozir. za evropske zadeve. Bil je tudi član ameriške delegacije na Dumbartonski konferenci in svetovalec na konferenci v San Franciscu, na konferencah zunanjih ministrov pa je bil namestnik.

Senator Mead iz New Yorku (levo) se posvetuje z dvema unjaskima voditeljama glede governerske kandidature, za katero je aspirant. Njegov glavni pobočnik v vrstah ADF je Anthony A. Capone (desno), predsednik centralnega delavskega sveta v Rochesterju, ki vodi kampanjo za njegovo nominacijo. Kateroga governerskega kandidata bodo indorsirale unije ADF v New Yorku, Meada ali Deweyja, bo odločil odbor 25 članov.

Smitha, ki je poslanik v Moskvi, prej Eisenhowerjev štabni načelnik. — Vojaški svetovalec vključujejo generale: Balmer-ley, povelj, evropskih amer. sil, Lincoln, načelnika oddelka za strategijo in smerice, in Gerharta, pomož. vojaškega atašeeja Sveta zunanjih ministrov.

—FLIS.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

to se vam je treba seznaniti z resnico o inflaciji.

V kongresu, po radiju, v časopisih, povsed lažejo o inflaciji. Nekateri vedoma, drugi nevedoma. Kdor se torej hoče seznaniti z resnico o inflaciji, naj si naroči, čita in študira knjizco "The Truth about Inflation". Na-

slov: New York Labor News Co., 61 Cliff St., New York 8, N. Y. Joseph Brown.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo priredbe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo skedlo za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo srečk ali srečkanja, kakor tudi ne karitnih ali tombulskih zabav, ako je sanje določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mora vse tako oglašanje iz lista. Prosimo, držite se tega.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Vesti iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

Kradenje Urinega blaga v Trstu

V štirih dneh je bilo v Trstu ukradenih 19 ton sladkorja, namenjenega Jugoslaviji

TRST, 10. avgusta.—Dopisnik Tanjuga je pred dnevi obiskal šefa predstavništva Zavoda za izredne nabave v Trstu, g. Boživca, in mu stavil nekaj vprašanj. Gospod Boživič je med drugim dejal:

"Gospod La Guardia je podal svojo izjavo na osnovi popolnoma točnih informacij. Tatvine UNRRA-inega blaga za Jugoslavijo v Trstu in con "A" so v poslednjem času zavzele ogromen razmah. Navedel bom samo nekaj najznamenitjših primerov tatvin našega blaga, katerih ni iznesel gospod direktor Vasič v svoji izjavi tisku 7. t. m.:

V razdobju od 9. do 12. aprila t. l. so bili v rajonu železniške postaje Sv. Andrej-Trst hasilno odprti vagoni, natovljeni z našim sladkorjem, iz katerih je bilo ukradenih čez 19 ton sladkorja. Po uradnih podatkih naših organov v Divači sta prispela v Divačo 10. 6. in 27. 6. dva prazna vagona, ki so ju v Trstu bili napolnili s kavo in sladkorjem. 14. junija so nas naši organi obvestili, da je bilo na železniški postaji v San Sabbi pred očmi šefa postaje in ostalega osebja ukradenih iz vagona in naloženih na kamion 380 vreč sladkorja. Pri tej tatvini je sodelovala tudi civilna policija. Poleg neprestano se ponavljajočih podobnih tatvin, ki so uradno ugotovljene, do danes še nismo mogli dobiti potrebnih podatkov, kaj se je dogodilo s številnimi vagoni, ki so bili izročeni italijanski železniški upravi, a še niso bili prevzeti s strani naših organov v Divači.

Se mnogo slabše se dogaja s paketi in vrečami s pošto, katere nam pošiljajo posamezne osebe in institucije. Tudi za tatvine teh pošilk naj navedem nekoliko primerov: Dne 3. junija je bilo ukradenih iz dveh vagonov 24 paketov, 4. julija pa je bilo ukradenih 109 vreč pošte in paketov. Število ukradenega blaga se je vsak dan večalo in je tako n. pr. 26. julija bilo ukradenih iz enega vagona že 29 vreč.

Karakterističen primer za staljšice ZVU v Trstu proti tatovom našega blaga je, da je n. pr. civilna policija aretirala ves železniški personal na postaji S. Sabba in ga drugi dan izpustila

DOPISNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNPJ, ne pozabite v naslovu napraviti pošne številke 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vselej zapišite: Chicago 23. III. To bo olajšalo delo naših poštnih uradov in vam bo pospešilo dostavljanje pošte.

iz zapora ter poslala na službeno mesta. Zanimali smo se za poedine primere in smo ugotovili, da noben tat do danes ni bil kaznovan s kaznjico, katera je predpisana po zakonu, temveč so tatove zadržali največ dva do tri dni v zaporu ali pa jih celo takoj izpustili.

Praznik mladinske pesmi v Kranju

Kranj. — Velik kulturni razmah, ki je zajel najširše plasti, že kaže svoje prve uspehe. Eden teh uspehov je bil tudi pevski festival pionirskih zborov kranjskega okraja, ki je bil v nedeljo, 7. jul. v Kranju.

Po skrbni pripravi, ki je trajala več mesecev, je nastopilo 15 zborov s partizansko, narodno in umetno pesmijo. Vsa je najprej zapel samostojno dve pesmi, nakar je sledil skupni nastop 1000 pionirjev in pionirk pod vodstvom organizatorja tega veličastnega festivala okrajnega šol. nadzornika tov. Vinka Rupreta.

Prvi je nastopil pionirski zbor iz Dupelja, za njim zbori iz Kovorja, kranjske deške in dekliške šole, iz Križ, Nakla, Podbrze, Šmarina, Senturške gore, Trboj, Tržiča, Vokla, Primskovega, Senčurja in Cerkelj.

Najbolj dovršeno je zapel zbor iz Nakla pod vodstvom tov. Jožeta Kožuha, ki je zapel narodni pesmi "Splavarska" in "Ko jaz pridem vrh planince", sledil mu je zbor iz Križ pod vodstvom tov. Helene Oranič. Zbor kranjske deške šole pod vodstvom tov. Stanka Završnika je zapel Pešlovo: "Pomladno" in Završnikove "Talce". Tudi pri vseh ostalih zborih smo opazili skrbno pripravo in ogromen trud, ki so ga vložili pionirski in pevovodje.

Pred nastopom skupnih zborov so naši pionirski doživeli še drugi pomemben razmah. Pionirski odred iz Strazišča je za svoje delo kot najboljši v okraju prejel od Okrajnega odbora LMS prehodno zastavo. S tem so potrjeni ogromni napori naše mladine, ki ni aktivna samo na kulturno prosvetnem polju, ampak doprinaša ogromen delež k čimprejšnji popolni izgraditvi domovine.

Sledil je skupni nastop zborov, ki so pod vodstvom tov. Rupreta zapeli Kozinovo "Vstani mladina", Pahorjevi "Na juriš" in "Komandant Stane", ter narodni "Tam, kjer teče bistra Zilava" in "Soči". Mogočno je donela pesem iz tisoč mladih grl, polnih poleta in borbenosti.

Mladina je s svojim nastopom dokazala svojo moč, saj je zapela, kor še nikoli. Zvoki njenih pesmi so doneli preko Karavank do bratov Korošcev in še dalje do bratov Primorcev. Bil je velik dan za našo Gorenjsko, praznik naših sil, ki gradijo sebi in narodu lepšo bodočnost.

Peter Lipar.

"JAZ SEM NAKUPOVALEC ZA ČIKAŠKO DEPARTMENT PRODAJALNO..."

"... in v teh dneh težko dostavljanja, jaz prav gotovo vidim prilike in ugodnosti biti "bližnji sosed" do moje ugodne zaloge. Hvala čikaškemu središčnemu okraju, kamor prihaja blago po železnici, široki "Highway" cesti in po zraku iz vseh delov te dežele, kot tudi iz glavnih kaptolov Evrope in Azije enako. V tem našem okrožju imamo stotine tovarnarjev izdelovateljev, ki zalagajo naše shrambe in vsak teh izdelovateljev svetovno razdelitvenega blaga ima svojega zastopnika na čikaškem tržišču. Čikaške ženske in druge iz bližnjih sosednih držav, ki kupujejo v tem okrožju, uživajo to velikansko ugodnost tega velikega tržnega središča. Mi Čikažani dobimo pravo vrednost za naš denar in vi si pa lahko mislite, kaj vse to pomeni za ženske! Poleg tega jaz zelo ljubim živeti v Chicagu, ker imam razne kulturne prednosti: v mestu, ki je polno življenja ter prijazne sosedske družabnosti v zvezi z manjšimi občinami.

Ta departmentnske prodajalne kupevalec je le eden od mnogih ljudi, ki spravila skupaj blago za pet milijonov ljudi, ki kupujejo v Chicagu in okraju severnega Illinoisa. Nad 372 milijone dolarjev prodajnega prometa je izvršeno letno—od 58 glavnih departmentnih prodajaln v mestu in samo v osemih State Street prodajalnah se je napravilo okrog 229 milijonov trgovskega prometa v letu 1945. Temu visoko strnjem in popolno urejenem tržnemu središču je dodanih še več kot 75 sosednih naselij, vsako s svojim nakupovalnim tržnim središčem je v neposredni bližini mestne meje.

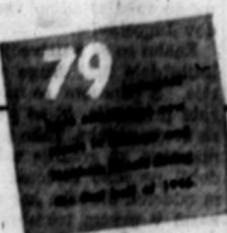
Skupni dohodki ljudstva Chicaga in severnega Illinoiskega okrožja, dosega 7 1/2 milijonov dolarjev. Ta dohodek je odsev prodaje na drobno \$3.580.000.000, ali drugi največji prodaje na drobno na vsem svetu. Tu so tudi tri od petih največjih poštnih naročilnih drušv v tej deželi in največja teh dela en bilijon dolarjev prometa letno.

Ime na zahtevo Know Chicago... Know its Greatness... and TELL the World!

Tudi iz družbe je ena važnih delov Chicaga in ima veliko zupanja v bodočnost Chicaga. Namen tega oglasja je enak drugim iz serije oglašanja v magazinih in časnikih vseskozi po deželi. Vsebuje važne fakte tudi za vas, kot stanovalec mesta Chicaga bi morali vedeti o vašem mestu.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT 140 South Dearborn Street—Chicago 1, Illinois—Phone KAN-5-1417

GRAJSKI PISAR

ZGODOVINSKA PODOBA

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Zunaj je nekdo na okno potrkal; čulo se je tudi, kako so s suličnimi ročaji tolkli ob vrata. "Ali se kaj krivovercev skriva pri vas?" je vprašal hripav glas. "Koga imate notri? Ali imate kaj pijače?"

"Ta veliko vprašuje!" se je zakrohotal župnik za mizo. "Kdo bo tukaj? Jaz sem oče Mrcina iz Kranja, in pri Dobničanu sem v gosteh!"

"Oj jej! Oj jej!" se je začul glas enega bircičev na poti. "Oče Mrcina je notri. Le hitro dalje, tu vsem, da ni kapljice ostalo, in snedel je gotovo tudi vse! Hajdimo, da pridemo do Tičnika!"

Kmalu so se čuli koraki odhajajoče straže, in oče Mrcina se je zibal od smeha za mizo. "Naj stradajo ti hudiči! Kakor jih sovražim, te krivoverce, vendar bi ne hotel, da bi jih mrevarili. Prasice loške! Pojdite tako daleč, da vas nikdar več ne vidim, freisinskega škofa prestiti hlapi!"

In zopet je z roko ob mizo usekal, da se je vsa pretresla.

"Vi mi pa posteljo pripravite," se je obrnil nato k hišni gospodnji. "Tu sredi hiše nanosite slame! Dobro sem se najedel, dobro hočem tudi spati. Deo gratias!"

Zunaj pred hišo pa je tisti čas Jerom Stopistran prebrskaval koprive za petelinom. Brskal in brskal je, da so ga pekli vsi prstje. A ničesar ni mogel dobiti in končno je med tihim preklanjanjem zopet odinil po grmičastem bregu. Izza hruške ga je opazoval naš znanec Luka z Volče in pritiskal roke k trebuhu, da bi ne izbruhnil v glasen smeh. Udušenega petelina pa je bil spravi v svojo malho in sedaj, ko je Stopistran odhajal, je govoril za njim: "Ali mišljiš, da mi spimo, kadar kradješ? Mi smo tudi dosti sveta videli, čeravno nismo preganjali hudičev po Koroški Beli! Ha! Ha!"

III.

"Z žalostnim srcem jemljem, jaz Jošt Tolmajnar, pero v svojo roko in zapisujem, da me je gospod Bog udaril s Svojo močjo. In zdaj sem v stiskah in veliko trpim, ker je tako uga-jalo zapovedniku mojemu, blagorajenemu gospodu Janezu Kristofu Herbertu s Hohenburga. Kdor služi, ne delaj ničesar brez vednosti svojega gospoda. Po vsej pravici se je razsrdil zapovednik moj, ko sem se vendar hotel oženiti brez njegove vednosti, brez privoljenja njegovega. Hlapec tvoj ti bo pokoren, gospod, in z vdanostjo bo prenašal zasluženo kazen.

Drugo je, kar mi napravila še večje bolečine v teh tiskih polnih dnehi! Kaj naj počnem z visokorojeno to ženako? Nisem učen: ne, kako je besedo zasakati, da ji bo prijetno zvenela na uho; ne, kako je pred njo klobuk sneti z glave, in tudi ne, kakó naj se prikloni telo, da ji je bo všeč. Mislim sem, da je pobožno moje življenje. Pa tukaj vidim, da sem velik grešnik. Drugače bi ne prihajala taka pokora name. Jezus zveličani, smilju se služabnika Svojega Jošta Tolmajnarja! Iz globočine svojega srca vpijem k Tebi tako! Amen."

Ko je Jošt Tolmajnar tisto popoldne prijezdil do Visokega, se ni malo začudil, opazivši pred dvorcem tolpo orožnikov. Konji so se pasli po zelenem travniku in teptali travo, jez-

deci pa so ležali tik pota na hrbtu ter zrl v jasno nebo. Načelnik njih je tičal še v sedlu in skokoma pridiral nasproti pisarju, ko je ta komaj prekorajil ozki most. Z veliko plašljivostjo je spoznal Jošt v njem svojega gospoda, loškega oskrbnika Janeza Hohenburga. Hotel je zleisti s konja, ali oni mu je v roko namignil, da ostani, kjer je.

"Za Boga, kje tičiš, amice?" je izpregovoril oskrbnik. "Ali meniš, da čas kradem in da se mi ljubi ravno tebe čakati, dokler ne priležeš odhod kakor polži!"

Pisarček se je tako resnega odgovora zelo prestrašil; gnetel je klobuček v roki in to tako nerodno, da se je prelomilo belo pero, ki mu je služilo v največji lišp.

"In Visoko ti lahko odneso! Če kmetje še kradejo, kakor so nekda, nimaš ga zrna v žitnici!"

"Milost vaša"—in Jošt—Tolmajnar—v svojem strahu ni vedel drugega odgovoriti—"Zelnil sem se in zatogadelj sem moral od doma!"

Oskrbnik je zategnil uzo, da se je konj spel naglasom, ki je pisarju pretresel srce in drob pod njim. "Ha, ha!" je izpregovoril nato z "Ha, v teh časih, ko nam hudič jemlje sveto našo vero, utegneš laziti za ženskami! Tepec, glej, da veruješ v pravega Boga in da te pri desetini preveč ne osleparijo! Toda o tem kak drugi dan! Sedaj jezdi z menoj, da ti povem, kar ti imam povedati!"

Pisar Tolmajnar je prijezdil k svojemu ostremu gospodarju in ob njegovi strani je jez-dil po beli poti proti belemu dvoru. Ves je bil oblit s potom, od nog do glave je tičal v moči in pred pogledom mu je vse mrgolelo, da so se mešala drevesa in poslopja z oblaki večnega neba.

"Torej poslušaj!" je pričel Janez s Hohenburga. "Odgovoren si mi za vse, in če se kaj pregrešiš, boš čutil težo moje jeze. Bolje bi bilo zate, da se tedaj podre najvišji stolp loškega gradu nate!"

Jošt Tolmajnar se je ponižno priklanjal in z roko si je brisal debele srage, ki so se mu nabirale na čelu. "Vse storim, kar zapoveste, gospod milostivi!" je vzdihnil v veliki svoji stiski.

"Tega tudi pričakujem!" je odgovoril oni osorno. "Saj me poznaš! Sedaj poslušaj! Premilostivi naš škof in vladar, katerega nam Bog ohrani še dolgo vrsto let"—tu je snel Janez s Hohenburga klobuk z glave—"se je spomnil mene, najvrednejšega hlapca svojega in mi je poslal nekaj pod streho loškega gradu, kar mi ni napravilo posebne radosti. Ženska je to visokega stanu, in priporočam ti, da govoriš o nji z največjo spoštljivostjo, dasi je krivoverka!"

"Luteranka!" je zajecal Jošt.

"No, kaj je to?" je odgovoril oni. "Če je drago sorodnici prevzvišenega škofa in vladarja našega, da želi imeti novo vero, to je vse kaj drugega, kakor če bi na primer hotel ti biti luteranski predikant. To moraš menda vendar umeti! Kaj?"

"Umevam, gospod milostivi, popolnoma umevam!"

(Dalje prihodnjé.)

potrebuje: gradivo, živež in druge potrebščine, kar vse je bilo lani treba tvoriti s tovornimi avtomobili. Lika mnogo potrebuje, ker ima zelo malo industrije. Žage in mlinci so njeni edini industrijski obrati.

Ob osvobojenju v aprilu 1945 je bila vsa naša industrija uničena, nam je pripovedoval mladinec Mate, ko smo se ustavili ob porušnem mostu čez rečico Liko. Mladina se tu zelo zanima za vse gospodarstvo svojega okrožja. Kasneje smo se prepračali, da je do podrobnosti pravilno obveščena. "Ni delala niti ena žaga, od mlinov pa le manjši na vodni pogon in manjši parni mlin v Gospiću. Poleg obnove cestnega in železniškega prometa je bila obnova industrije najvažnejša."

Danes delajo že vse žage. Največje so v Brinju, manjše pa v Otočcu, Pazarištu in Plitvičkem Ljeskovcu. "V Mazinu smo s prostovoljnimi delom zgradili popolnoma novo žago, ki predstavlja danes milijonsko vrednost. Njena zmogljivost je zelo velika. Enako velika je tudi druga s prostovoljnimi delom zgrajena žaga v Udbini, ki bo začela delati te dni. Delajo že vsi mlinci kakor tudi električna centrala v Gospiću. Brinje smo elektrificirali."

V Gospiću smo. Povsod živahno življenje. Čeprav je mnogo hiš porušenih in poškodovanih, se nam vendar po vsem tem, kar smo videli doslej na Kordunu in v Liki, zdi, da smo nenadoma postavljeni v drug svet. Za prenočitve pa smo se morali pošteno potruditi, da smo ga našli. Stanovanj tudi v Gospiću primanjkuje.

V prostorih okrožja ne najdemo ne predsednika ne tajnika. Že dva dni potujeta službeno po svojem okrožju, ker tam je najvažnejše delo in ne v pisarnah.

Kakor Kordun je tudi Lika preživela minula leta z največjimi izgubami. Tri ofenzive so z vsvo svojo silovitostjo šle preko nje. Krvava je bila zlasti četrta, ki je bila delno razbita v Borčevcu. Dolgo se bodo spominjali tudi bitke v Žaleševici pri Lapcu, kjer so tekli potoki sovražnikov krvi.

Kljub temu se združenim sovražnim silam nikoli ni posečilo, da bi jo obvladali. Veliki predelji Like so bili vedno svobodno ozemlje. Ko so se aprila 1943 Italijani umaknili, je bila osvobodjena vsa Lika razen Gospića. Kasneje so jo prehodno zasedli Nemci, ki pa Korenici niso mogli do živoga.

Ustaši so divjaško klali prebivalstvo. V Divem selu, ki je bilo vedno silno močna partizanska trdnjava, so pobili že 1. 1941 okoli 1000 ljudi. Divo selo so 75 krat napadli brez uspeha. V Smiljanu pod Velebitom je pokopanih 200 ustaških žrtev. V taborišču "Jedovno" je bilo mučenih, ubitih ali ustreljenih in živih pokopanih do 15.000 žrtev. V Jošanah v udbinskem okraju so v eni noči poklali 100 žena, otrok in stárcev. Podobno je bilo drugod: na medački plantaži, Jančah, Lovincu itd. Mnogo zahrbtnih pokoljev so zagrešili četniki.

Ljudstvo se je vsem, kolikor je moglo, umikalo. Bežalo je na postojanke, ki so jih hranili partizani. Veliki napor, nerodno življenje, ko ni bilo pogosto mogoče skrbeti za najosnovnejšo higieno, so ga zelo izčrpali. Po 4. ofenzivi se je razširil pegasti legar, ki je zahteval okoli 10.000 žrtev.

Tako je Lika doprinesla velik krvni in gmotni davek za svojo in našo svobodno. Strašna preizkušnja je ljudstvo prekalila, da danes zrelo in trezno gleda na vsa vprašanja naše obnove. Kakor med vojno tudi po osvobojenju ni niti trenutka prekrižalo rok v pričakovanju, da se da sedaj morda ne bo treba delati. Zlasti mladina se je povsod vrgla neumorno na delo in dosegla zavidljive uspehe. Zanje ji je III. kongres priznal prvo mesto med mladino vseh narodov Jugoslavije.

Enako so se z največjo vnemo lotile dela tudi druge organizacije. S ponosom so nam pokazale priznanja, ki so jih dobile za svoje uspehe. Tako je od ministrstva za gradnje v Zagrebu dobil posebno diplomu gradbeni oddelek okrožja, ker se je izkazal v prvem tekmovanju od 10. julija do 10. novembra 1945

še 5. Zdravje živine je zadovoljivo, posebno odkar so skoraj popolnoma zatrli garje. V vsem okrožju je zaposlenih 9 veterinarjev. Vsak okraj ima svojo plinsko celico za zdravljenje garij.

Tako si Lika ustvarja prve temelje svoje boljše bodočnosti. Predvojni režimi nikoli niso hoteli resnično spoznati njenih potreb. Danes bo imela v svojem stremljenju po napredku vso možno zaslombo. Vsa sredstva, ki jih bo dobila, bo znala izkoristiti kot najskrbnejši gospodar.

(Po Slov. poroč.)

Razni mali oglasi

PRIVATE PARTY

will sell 20 acres rich soil, adjoining Wheaton, Ill. Will divide. Write to: Box F, Chicago Foreign Newspapers, 30 W. Washington Street, Chicago, Ill.

MILLWRIGHTS STEAM FITTERS

ARCH WELDERS

Steady Work
Excellent Pay

Darling & Company

4201 So. Ashland Ave.

GIRLS

THE BEST RADIO PLACE
IN TOWN

Has openings for

ASSEMBLERS
SOLDERERS
WIRERS
PACKERS

HIGHEST PAID WAGES
IN THE INDUSTRY

Come in and be
convinced!

MOTOROLA

4545 W. Augusta Blvd.

Excellent Opportunity at GRAVERTAN

Get a Job with a Future
GRAVER Needs

WELDERS FITTERS HELPERS

Starting Rate \$1.04½ per Hour - Day or Night Work - G
Working Conditions - Exceptional Opportunity for Advancem
Employment Office Open 8 A.M. to 5 P.M. Daily—
Monday Through Friday

GET YOUR NEXT JOB AT GRAVERS

GRAVER TANK & MFG. CO.

4809 Tod Ave. - East Chicago, Ill.

POMOČ! - POMOČ! - POMOČ!

MOŠKE POREBUJEMO TAKOJ
ZA TOVARNISKO DELO

Stalno delo skotzi vse leto v stabilni živčni industriji

NAJVIŠJA PLAČA

in
DOBRA PRILIKA ZA NAPREDOVANJE

Isvrstni delavski podporni programi

DOBRI DELAVSKI ODNOSAJI

Zglasite se pri katerem koli navedenem uradu:

CORN PRODUCTS REFINING CO.

63rd AND ARCHER - ARGON, ILLINOIS

U. S. E. S.

817 - 825 Exchange Ave. - Chicago, Illinois

U. S. E. S.

6321 S. Ashland Avenue - Chicago, Illinois

Razni mali oglasi

ZENSKA ZA HIŠNA DELO

5 dni v tednu.

Manjše osebno perilo; imamo p

stroj. Spite doma.

Kličite:

SHELDRAKE 8997

DEKLE ALI ŽENA

za splošna hišna dela. Svojo

prijazen dom, stalno delo. Nič

kega dela. Dobra plača!

Kličite:

KEYSTONE 4521

Middleage

HANDY MAN

for light, general work in

store. Good, permanent po

Good pay. Apply at

A. STARR BEST, 15 N. W.

SHOEMAKERS (5)

Handwork on new shoes. S

work. Good pay.

MARTIN LARSON & SO

317 W. Madison St.

FRA 1992

HIŠNA GOSPODINJA

ZA SPLOŠNA DOMAČA DELO

IN LAHKO KUHANJE

Dobra plača.

Kličite:

FAIRFAX 5352

MEN!

Here is the best opportunity o

day!

We need

IRONWORKERS

and WELDERS

Highest pay, steady work

Apply at:

B. M. CROPP & C

2440 N. Pulaski

ALI GLEDATE ZA DOB

PLAČO IN STABILNOST

Telefon kompanija ima m

takih prilik

na

HIŠNICE

(JANITRESSES)

Takoj od začetka plača 72½

uro, po treh mesecih 77½ na

in po šestih mesecih po 82½

uro

ZENSKA ZA ČIŠČENJE V VS

DELIH MESTAH

Delovne ure od 5:30 pop. do

ure ponoči.

Oglasite se pri

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

v uposlovalnem uradu za ž

v prtilišču

309 W. WASHINGTON